

CIJENA lista: U pretplati za čitavu god. K 48.—, za polugodište K 24.—, tromjesečno K 12.—, mjesečno K 4.—, u maloprodaji 16 fil. pojedini broj. OGLAŠI primaju se u upravi lista trg Cusloza 1

Godina IV.

Skupština njemačkih socijalista.

Pitanje mira. — Socijaliste za savez naroda. — Mir bez odšteta i aneksija. — Pravo samoodredjenja naroda. — Proti odgodi parlamenta. — Odgajanje boraca budućnosti. — Boj do pobjede.

Ljubljanski „Slovenec“, glasilo katoličke „Sve-slovenske Ljudske Stranke“ donosi ovaj izvještaj o stranačkoj skupštini njemačke socijalne demokracije:

U četvrtak i petak obdržavala se u Beču državna skupština austrijske njemačke socijalne demokracije, na kojoj se temeljito pretresao gospodarski i politički položaj radništva. Među zaključnim rezolucijama najvažnije su slijedeće:

Mirovni ugovori u Brestu Litovskom i u Bukareštu protiv se načelima mira putem sporazumka bez aneksija i kontribucija... (zapljenjeno)... konferencija protestuje protiv sadržaja mirovnih ugovora i zahtjeva, neka se ih predloži carevinskom vijeću na proučavanje i potvrđenje, prije nego li budu potvrđeni.

Vlade središnjih vesila poziva državna konferencija, neka ponude vladama neprijateljskih zemalja sveopći mir sa slijedećim uvjetima:

1. Neka se ustanovi savez naroda svih zemalja, koji neka izvede sveopće razoružanje i poravnava sve sporove medju narodima putem sudišta.
2. Neka se odreknu svih aneksija i kontribucija i na zapadu i na jugu, kaošto i na istoku i jugoistoku.
3. Potpuno pravo samoodredjenja naroda neka se dozvoli pograničnim narodima, koji su se otrgali od Rusije.

(Dalje su točke, gdje je valjda bilo govora o nama i našem samoodredjenju, zaplijenjene. Op. ur. „Hrv. Lista“.)

Državno vijećanje njemačkog austrijskog socijalno-demokratskog radništva protestuje protiv odgodi carevinskog vijeća, čije je djelovanje u sadašnjem političkom i gospodarskom položaju Austrije potrebitije, nego li ikada. Ističe se, da vlada ne razvije parlamenta za to, jer nema u poslaničkoj kući većine. Nema li vlada većine u narodnom zastupstvu, ne mora se narodno zastupstvo maknuti, već mora ići vlada. Državno vijećanje za to zahtjeva, neka se odmah sazove parlament, te izjavlja: svaki pokušaj opet ponoviti apsolutizam § 14, mora bezodvlačno izazvati politička i socijalna poremećenja.

(Veliki odstavak zaplijenjen.)
Ostro su rezoluciju zaključili, jer vlada nije održala svojih svečanih obećanja, zadanih mjeseca veljače, da će se urediti odnošaji u obratima na temelju socijalnog prava. Ostro su osudila prehranu u državi i naredili strankinom načelnistvu, da učini sve, e hi vlada ispunila, što je obećala glede preosnove općinskog izbornog reda i ograničenja slobode društva i sakupljanja.

Sudrugovima i drugaricama izdalo je državno vijećanje poziv, u kojem se veli:

Na državnom vijećanju austrijske njemačke socijalne demokracije sakupljeni pouzdanci iz svih zemalja i industrija njemačke Austrije brižno smo proučili politički i gospodarski položaj radništva. U potpunom suglasu stvorili smo ove odluke:

1. Državno vijećanje ustanavlja, da je radništvo silno razdraženo. Vijećanje opominje vladu pred učinica, koje moraju bezodvlačno izazvati razdraženi osjećaji mnoštva, ne osvjedoči li se radništvo, da središnje vesile ne će produžiti rata u imperijalističke svrhe; ne dogodi li se sve, da se koliko moguće posvema oduzme žive i jednako razdijeli, ne sazove li vlada odmah parlamenta i ne učini li sve, da najbrže provede svečano obećano novo uređenje radnih odnošaja u ratnoj industriji na civilno pravnom temelju i ne udovolji li vlada socijalističkim zahtjevima radništva.

2. Državno vijećanje promijenilo je na temelju izvješća iz svih zemalja brižno snagu radništva i sredstva sile onih, koji vladaju. Proučavalo je opći evropski položaj i sadašnje vidike mirovnih nastojanja. Poslije savjesnog proučavanja osvjedočilo se vijećanje, da nije sadašnji trenutak povoljan za veće vijećanje, da nije sadašnji trenutak povoljan za to radništvo, da se uklanja u sadašnjem trenutku većim stavkama. Radništvo neka se ne da zavesti od poduzetnika, kojima bi u sadašnjem trenutku boj veoma ugodio. Satovi boja neka se ne puste odredjivati od slijepe, pa makar veoma razumljive strasti, već si ih mora pustiti odredjivati u pravom rasudjivanju austrijskih i općih evropskih bojnih uvjeta. Državno vijećanje pozivlje za to radništvo, neka se pripravi za povoljniji sat, koji će doći.

Potrebno je u tu svrhu, da se opominje radništvo, dane precjenjuje svoje snage; radništvo neka se suzdržuje od svake nepromišljenosti, koja

može dovesti do poraza, i koje bi prouzročile, da radništvo u budućnosti ne bi bilo sposobno za boj; a posvuda neka se medju radništvom uzgaja borben duh, odlučnost i snaga čina; brižno neka se slijede događaji; svaki radnik i radnica neka se dovede u strukovne i političke organizacije; u vascijelo u radništvo neka prodre osjećaj svijesti, da nas po-oštrenje razrednih protivština, koje je prouzročilo rat, priteže velikim, odlučnim bojem medju kapitalom i radom.

Pripravljamo se tako za sat, koji će nas dovesti zajedno s našom braćom u drugim zemljama u boj i do pobjede.

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 5. (D. u.) Službeno se javlja: Osim topovske djelatnosti nema nikakvih važnih bojnih djela. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 5. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprecht: Uspješni sunci u Flandriji donijehše zarobljenika. Na čitavoj fronti trajala je dalje živa izvidnička djelatnost. Topovski bojevi su privremeno oživjeli. — Vojna skupina njemačkog prijestolonasljednika: U savezu sa našim uspjesima na južnom brijegu Aisne bacismo neprijatelja prema Amblemy-Cutry te osvojismo njegove položaje sjeverno od Dammlersa. Mjesna bojna djela sa obiju strana rijeke Oursq. U ostalom se položaj nije promijenio. Poručnik Loewenhardt izvještio je svoju 26. pobjedu u zraku. — Ludendorff.

Rat.

Službena obavijest vrhovnog ratnog vijeća alijiraca veli: Vrhovno ratno vijeće obdržalo je svoje 6. zasjedanje uz okolnosti, koje su za savez slobodnih naroda veoma ozbiljne. Njemačka je vlada dobila uslijed neuspjeha ruske vojske i ruskog naroda slobodne ruke na zapadu te upravlja sada sve svoje napore na zapadnu frontu. Skupocljenim i zdvojnim navalama protiv savezničkih armija, kuša Njemačka da iznudi odluku u Europi, prije no što mogu Udružene države da bace čitavu svoju silu na bojni frontu. Uslijed svog strateškog položaja i boljih željezničkih spojeva mogao je neprijatelj da iz početka postigne izvjesne uspjehe. Bez sumnje će obnoviti svoje navale, a saveznički će narodi morat da preplate još kritičnije dane, nego li što su sadašnji. Izakako je ispitano sveopći vojnički položaj, uvjerilo se je vrhovno vojničko vijeće, da saveznici mogu da podnose kušnje sadašnjeg vojnog pohoda čvrstim mirom. Mi ćemo odoljeti neprijatelju te ga pravodobno i poraziti. Mi činimo, sve što je moguće, da pomazemo našim vojskama na bojnem polju. Time, što smo uveli jedinstveno vojno vodstvo, poboljšao se znatno ratni položaj. Ovo vodstvo djeluje sada uspješno i plodonosno. Vrhovno ratno vijeće imade potpuno povjerenje u generala Focha, te gleda udivljenjem i ponosom na junačke savezne čete. Uslijed brze i srdačne suradnje predsjednika Udruženih država bit će neprijatelju nemoguće, da postigne pobjedu time, što bi iscrpio prije naše pričuve od svojih. Vrhovno ratno vijeće gleda sa pouzdanjem na konačni rezultat. Savezničke su nacije odlučene, da neće nijednu narodnost predati berlinskom despotizmu. Njihove vojske pokazuju srčanost, koja im je već već više puta omogućila, da zadrže njemačku navalu. Ide se za tim, da se spasi kulturu svijeta junaštvom divnih vojnika slobodnih naroda.

Francuski izvještaj od 3. lipnja na večer: Tečajem zadnje noći i preko dana započela je ponovno bitka sa velikom žestinom. Nijemci su povelili sveže sile u boj te su napali izmedju Oise i Oursqom sa podvostručenim bijesom. Sjeverno od Aisne bili su neprijateljski napadaji upereni na brdo Ghaisy, kojega su naše čete pet puta preotele neprijatelju. Svi ostali pokušaji neprijatelja, da navali izmedju Oise i Aisne, ostali su bezuspješni, osobito sjeverno od Moulin-sou-Touvent i Vingre. Izmedju Aisne i Oursqa napeli su Nijemci očajnički sve svoje sile, da provale istodobno sa sjevera i juga u šumu Villers-Cotterets. Naše su čete junački izdržale njihov sunuk. Na tom smo mjestu skršili udarac neprijateljskih četa te im zadali krvave gubitke. Zapadno od Soissons zaustavili smo Nijemce istočno od Pernanta i dalje južno od na lijevoj Saconin-Missy-aux-Bois-Vaucastille i na istočnim rubovima šume Retz i Troesnes. Jake su nam

protunavale dopremile opet posjed Faverollesa, što je neprijatelj bio zaposjao. Izmedju Oursqa i Marne je položaj nebromljenjen. U predjelu južno od Villen-Tardenois održale su francuske i engleske čete svoje nove položaje sjeverno od Champlata.

Francuski izvještaj od 4. lipnja popodne: Izmedju Oise i Aisne nijesu Nijemci, pošto su bili zadržani ogromnim otporom Francuza, ništa napredovali. Izmedju Aisne i Oursq nastavila se bitka na večer i noću velikim ogorčenjem. Od 7 sati unaprijed na večer došlo je do žestokih navala u odsjeku Pernant-Saconin-Missy-aux-Bois i Troesnes. Pernant je pao iza žestoke obrane u ruke neprijatelja. Napadač je pretrpio visoke gubitke. Dalje na jug napustili su Francuzi zapadno od Saconina i Missy-aux-Bois nešto područja. Faverolles bio je napadnut od Nijemaca ali bio je održan, kao što i Troesnes. Južno od Oursqa boj nije bio manje žestok. Nijemci su upravili, podupri od mnogo-brojnog topništva svoja naprezanja na Molloy, Neuilly-La-Poterie, Torchy i Bourches, Protunavalom osvojili su Francuzi opet Moloy. Neuilly-La-Poterie bio je pozorištem ljutih bojeva. Selo je prelazilo iz ruke u ruku dok nije konačno ostalo u posjedu Nijemaca. Amerikanske su čete zadržale napredovanje njemačkih sila, koje su htjele prodrijeti u šumu Neuilly te su sjajnom protunavalom bacili Nijemce sjeverno od šume natrag. Dalje na jug nijesu Nijemci mogli postići nikakvu prednost. Na fronti Marne bacili su Francuzi i Amerikanci neprijateljski bataljun, koji je neopaženo prešao Marneu kod Jaulgonne, na sjeverni breg. Pretrpio je teške gubitke. Most je bio razoren. 100 je zarobljenika ostalo u našim rukama. Na ostaloj fronti nema promjene.

Engleski izvještaj od 3. lipnja na večer: Francuske su čete suzбиле neprijateljske napadaje sjeverno od Bailleula. Broj zarobljenika, koje smo tijekom zadnje noći dopremili južno od Stuzeele iznosi 288. Zaplijenili smo njemački top za obranu od tanka, 30 mitraljeza i mnogo opkopnih mužara. Sa ostale engleske fronte nema ništa zanimivoga da se javi.

Engleski izvještaj od 4. lipnja u jutro: Po noći kod uspješnog štrafuskog poduzeća dopremili smo zapadno od Mervillea nekoliko zarobljenika. Suzbili smo neprijateljsku navalu na jednu od naših novih straža zapadno od Vieux-Borquina. Kod toga je neprijatelj pustio zarobljenika u našim rukama. Neprijateljsko je topništvo razvilo jutros izmedju Alberta i Serroa znatnu djelatnost.

Amerikanski izvještaj od 3. lipnja: Živahna izvidnička djelatnost u Picardiji i Loreni. Topnički bojevi u Loreni. U Woevreu i na mnogim drugim mjestima došlo je do zračnih bojeva. Naš je ljetač oborio neprijateljski aeroplan. Jedno je naše lijetalo nestalo.

Turski izvještaj. Turski glavni stan javlja od 4. lipnja: Palestinska fronta: Pojačana topnička djelatnost na istočnom bregu Jordana. Na tom smo mjestu potjerali neprijateljska izvidnička odijeljenja. Kretanja neprijateljskih smo četa uzeli pod uspješnu vatru našeg topništva. Na ostaloj je fronti položaj nepromijenjen.

Na zapadnom je bojištu ostao položaj nepromijenjen. Zapadno od Soissons postigli su Nijemci neke uspjehe. Na francuskoj su strani nastupile u protunavalama amerikanske čete. Francuski izvještaj javlja o pokušaju njemačkog bataljuna, da prodje rijeku Marne, koji međjutim nije uspio.

* **Parlament.** „Tagespost“ javlja iz Beča: Jučer 3. i danas 4. lipnja stigli su vodeći slovenski i njemački političari u Beč, da vijećaju sa ministrom-predsjednikom. Zastupnik Korošec pregovarat će sa Cesima o budućem zajedničkom nastupu. Jugoslaveni traže, da se u zastupničkoj kući mora raspravljati ne samo o proračunu i o porezima za ratne svrhe, već prije svega o političkim događajima zadrnjeg doba. Oni neće mirno prihvatiti ograničenje slobode sastajanja u južnim pokrajinama te će izreći svoj sud o primitku alpskih Nijemaca kod cara. U ovim se krugovima smatra položaj kabineta poslije uređenja okružja u Češkoj i događaja na jugu neodrživim. Morat će ustupiti mjesto drugoj vladi, bude li htjelo, da parlament votira državni proračun. Poljački parlamentarci izjavljaju, da će Poljački klub po svoj prilici glasovati za predbežni proračun, u interesu očuvanja parlamenta. Stanovište će Poljaka međjutim k poreznim predlogama ovisiti

o tome, da li će vlada ispuniti poljačke zahtjeve. — Dr. Gross odgovorio je na pismo predsjednika Češkog svaza, koji je tražio, neka se odmah sazove konferencija predsjednika stranaka, da će po običaju sazvati konferenciju tada, kad će to zatražiti većina stranaka.

*** Austrijska delegacija.** Kako bečki listovi javljaju, bili su dne 4. t. mj. kod vanjskog ministra grofa Buriana njemački članovi odsjeka za vanjske poslove u austrijskoj delegaciji, barun Fuchs, dr. Langenhahn i Miklas. U konferenciji, koja je trajala 2 i pol sata, raspravljalo se je temeljito o svim visećim političkim pitanjima i to u svezi sa predstojećim putovanjem vanjskog ministra u Berlin. Raspravljalo se je naročito o mogućnosti austrijsko-poljskog rješenja poljskog pitanja, kod česa su delegati dobili utisak, da će grof Burian i u Berlinu nastupiti za taj oblik rješenja. U konferenciji se je također raspravljalo i pitanje saziva odsjeka za vanjske poslove i velikog odsjeka delegacija; grof Burian je izjavio, da će se sazivom delegacije pobliže baviti. Delegati su također izjavili, da smatraju nužnim, da se sastane delegacijski odsjek. No, izrazilo se je mnijenje, da bi bilo shodnije, da se odsjek sastane tek u onom trenutku, kada bude carevinsko vijeće riješilo svoje zadaće. Pitanje saziva odsjeka, ovisno je naravno i o tome, da li će ministarskom predsjedniku uspjeti, da zasigura djelatnost carevinskog vijeća i većinu, koja je potrebna za državne nužde. U tom bi slučaju mogao delegacijski odsjek biti sazvan u početku srpnja.

*** Bitka na zapadu u francuskoj komori.** Dne 4. t. mj. sastala se u Parizu francuska komora. Ministar je predsjednik Clemenceau izjavio, da ne može odgovoriti na interpelacije o vojničkom položaju. Izjavio, da se je pred vojnom komisijom. U javnoj sjednici ne može da više kaže. Clemenceau se je usprotivio predlogu, da se komora konstituiraa kao tajna skupština. Zast. Cochin je u ime socijalističkih članova komore zamolio, neka se stvar razjasni. Ogradio se je proti svakoj misli, kao da je neprijatelj vlade; jer radi se o dobrobiti domovine. Clemenceau je odgovorio, da je nemoguće, da se nakon 6 dana bitke poda izjava o vojničkom položaju. U toku je istraga, koja ima da ustanovi odgovornost. On da neće biti takva kukavica, da bi nastupio protiv vojskovođe, koji su se po domovinu iskazali zaslužnima. Ministar je predsjednik uputio na otpad Rusije, koji je Nijemcima omogućio, da su na zapadu bacili proti alijercima 200 divizija. Sadašnji je trenutak grozan, ali je hrabrost vojnika došla do položaja. „Naši vojnici“, doviknuo je Clemenceau, „borili su se jedan protiv petorice“. Clemenceau je na to izrekao priznanje vojskovođama, naročito Fochu i Petainu. Foch da uživa povjerenje saveznika. U ostalom je ratno vijeće u Versaillesu zaključilo, da mu javno podijeli čast. (Odobranje.) „Nijemci su se opeta bacili na pustolovine. Mi uzmičemo. Dobro je i Ali predati se nećemo nikada! Ako su oni odlučili, da idu do kraja, onda je pobjeda naša! Taktika je Nijemaca da nas teroriziraju. To im neće uspjeti! Amerikanci dolaze. Francuske se i engleske čete iscrpljuju kao što i njemačke. Sada ovisi sve o sudjelovanju Amerikanaca. Naši su saveznici odlučili, da nastave rat do konca. Pobjeda će biti naša, ako je vlada i pučanstvo na visini poteškoća“. Clemenceau je svršio ovako: Ako nijesam izvršio svoje dužnosti, onda me po-

tjerajte sa ovog mjesta. Ako pako uživam tu povjerenje, onda mi dajte, da dovedem svom svršetku djelo palih! — Komora je ministru-predsjedniku priredila ovacije.

*** Novi njemački narodnjački list u Beču.** Dne 1. lipnja počeo je ovdje izlaziti novi njemački nacionalni list, kao večernji list, pod imenom „Neue Wiener Abendzeitung“. Glavni urednik novog lista je Nlesner, koji je do nedavna bio namješten kod jednog lista u Düsseldorfu. Kasnije kani isto poduzeće izdavati i jutarnji list.

*** Rumunjski izbori.** Kod drugih izbora za senatni kolegij u Rumunjskoj bilo je izabrano od 50 zastupnika 49 vladinih pristasa.

*** Rat na moru.** Wolffov ured javlja od 5. lipnja: U zapornom području oko Engleske potopile su njemačke podmornice ponovno 12.000 brutto registra.

*** Potopljeni engleski razarač.** Engleska admiraliteta javlja od 3. t. mj.: 31. svibnja potonuo je engleski razarač iza sukoba sa drugim parobrodom. Nema žrtava.

*** Prvi profesor iz „rajha“ na tršćanskoj obrtnoj školi.** Kako javlja dopisni ured bio je imenovan dr. Adalbert Dekkert, kr. sveučilišta u Tübingenu i nadučitelj na zavodu carske njemačke mornarice u Kielu, stručnim predstojnikom i učiteljem u 8. činovnom razredu na tršćanskoj školi. Tršćanska obrtna škola dobiva time germanskog štitnika.

*** Novačenje u Irskoj.** Lord namjesnik i gubernator Irske upravili su na pučanstvo proglašenju, u kojem ga pozivlju, neka se mladi građani od 18. do 27. godine prijave dobrovoljno u vojsku. Time se hoće postići, da Irska dađe surazmjern broj vojnika kao što i ostale zemlje kraljevine Velike Britanije. Do listopada morala bi Irska dati 50.000 momaka, da se ispune Irske divizije na frontu a onda po 2 do 3 hiljade na mjesec, tako te bi ove divizije ostale trajno jednako jake. Muževi iznad 27. godine, koji bi se prijavili u vojsku, bit će odštećeni zemljištinama. Novačenje će provesti građanske oblasti. Kod toga će se uzeti u obzir poljodjelstvo i prehrambeni zavodi.

Iz Rusije, Ukrajine i Finske.

Moskva, 3. Agentura javlja: U vezi sa proglašenjem ratnog stanja u Moskvi i sa pozivom 12 godišta pod oružjem upravio je Lenin proglašenju na revolucionarno pučanstvo, u kojemu obrazlaže ozbiljnost položaja te ističe neposrednu pogibelj, koja prijeli sa strane reakcionarnih elemenata revoluciji.

Paris, 4. „Agence Havas“ javlja iz Moskve: Češko-slovačka se odijeljenja približavaju Tomsku te su zauzela u okolici grada položaje. Njihov se broj cijeni na 60.000.

Kijev, 4. (D. u.) Javljaju iz Moskve: Vjesti, koje dolaze iz Rusije, vele, da je u Moskvi bilo proglašeno opasno stanje i da su bile objavljene sve građanske novine. Javljaju iz Sibirijske, da su tamo nekoji monarhistički generali organizovali čete, s kojima napadaju crvene garde, koje tjernju sve više na sjever i na istok.

— Eno jedne — eto prve piščice! — klikne netko kraj mene i pokaza prstom na djevojčicu, što je čekala na strani s bijelom vrpcom u kosi i u žutim čarapicama.

Bit će da je naša, nekako nas miho gleda i sve nam se smiješi. Gled i u pogledu i u smiješku titra joj suza.

Mala Sponarićeva, iz Lignja — više Lovranal Miško zaustavi konje, djevojčica pritrčel k nam, ja je primih za ruku:

— Ma si mi to ti? — upitah ja onako po lovranski.

— Kak ne bi bila! — odgovori ona meni po svetivanski.

Ja nisam mogao, da se snadjem od čuda. Kad je lani odpremah ovamo, bila je, sjećam se, pušta koš i koža — a sada sami „putar“, kako je netko u kočiji primjetio.

Na pitanje, kuda se uputila, odgovori: — U Sv. Ivan!

A ti dodji s nama, rekoh joj. Poput vjeverice ispe se do Miška, i kočija odjuri.

— Dobro je počelo, pomislih.

Doba je pred veliku misu; povorke žena odjevenih u samu bjelinu penju se polako uz brljeg, i ovako iz podaljšega sva se cesta čini, kao da ju je prekrilila golubica.

Još malo i eto nas u Sv. Ivanu.

Tu je započelo ono, što sam već napomenio: oni su nam dužni, a ne mi njima. To je drugim riječima u svom pozdrom govoru istakao g. dr. Trbojević, duša onih dobrih ljudi. I to su svi odobrili: g. kotarski predstojnik i sva druga gospoda u njihove gospodje — lijepe, vrlo lijepe gospodje!

Malo poslije krenusmo svi u školu, gdje su nas čekali naši emigranti. Dvorana je za tu zgodu bila

Iz slavenskog svijeta.

Iz Slovenije. U slovenskim listovima pripćen je novi poziv Upravnog odbora slovenskog kazališnog konzorcija u Ljubljani glede upisivanja dionica za slovensko narodno kazalište u Ljubljani. Rok, odredjen do 12. svibnja, bijaše prekratak, rad se nije mogao u tako kratko vrijeme organizovati, zato se sada upravni odbor kazališnog konzorcija obraća na sav slovenski narod, neka bi organizovao upisivanje za kazalište, koje će biti na ponos i duku Slovenaca i Jugoslavena. Već i dosadanj je uspjeli lijep. Samo u Idriji sabrao je krajski odbor 100 dionica po sto kruna. Jugoslaveni sa fronte također pokazahu, kako shvaćaju misao narodnog jedinstva. Casnički zbor jurišnog bataljuna 42. d. p. divizije, bojna pošta 136 sabrao je 910 kruna, što prima Slovenski kazališni odbor kao miodar, jer dolazi od „bratske grane našeg trojednog jugoslavenskog naroda“. Slovenci vojnici u Vidmu u Italiji, poslali su 1000 K. — Jadranska banka pristupila je konzorciju i upisala 20.000 K. Vrijedno da je nasljeduju i drugi novčani zavodi. Dužnost je i naših imućnijih ljudi, koji to mogu, da upišu nekoliko dionica, da se pokaže, e nam narodno jedinstvo nije samo na jeziku, nije samo lijepa zvučna kričatica, nego kako to narodno jedinstvo shvaćamo ozbiljno, kako nam je u krvi i na srcu. Kazališnom konzorciju može pristupiti svaki onaj, koji upiše dionicu (dionice su po 100 K), dok može svaki poduprijeti manjim ili ovecim darovima, već prema svojim silama. — Naprijed za časima do konačnog cilja! Tako završava taj poziv. — U Družmirju pri Sošanju u južnoj Štajerskoj bio je zabranjen labor, koji se imao obdržavati u proslavu godišnjice svibanjske deklaracije. Unatoč tomu, slovenski je narod i ovdje pokazao, kako su mu odurni oni bijednici, koji su liši Jugoslavena samome caru denuncirali, te se kao u znak protesta proti zabrani labora i u znak ogorčenja proti kukavnom postupanju austrijske vlade, koja nemoćna da učini nešto, što bilo proti mušicama Nijemaca, pozivlje renegate, propalice, ljude, koji su izopćeni iz poštenoga ljudskoga društva, da lažu pred uzvišenom osobom vladara. Što se u Družmirju dne 30. svibnja zbivalo, nije nam poznato. Izvještaji su o tome pobijeljeni u slovenskim listovima. Među sakupljenim narodom govorio je dr. Verstovšek. U pjevanju narodnih pjesama, u veselju, u redu i miru, kojega su rušili samo žandari, prošao je dan. — U Gorici je sada 4200 stanovnika, ne ubrojivši one, koji nisu upisani u aprovizaciji. Počeo je već da ide i tramvaj. — Dopisnik javlja „Slovenskom Narodu“, da se i u Gorici mjeri dvojnomo mjerom, naravno u priloge njemačkim doseljenicima. Da, da, veli dopisnik. Nijemci su imali u nas prošlost, njihova je sadašnjost, i turaju se i za budućnost. Rado bi došli preko naših ledja na Jadran! No takav je put opasan; lik pred ciljem mogu se slovenska ledja izbočiti i Nijemac pasti u more.

Cesti i parlament. „Vidensky dennik“ piše: Godišnjica je parlamenta. Nekada nitko ne bi takovog slučaja opazio. Ali sada, za vrijeme rata, kad se radi o životu svakoga od nas i o životu i budućnosti cijelih naroda, znači ta godina parlamentarnog života mnogo. U Austriji pak tim više; jer, dok su drugdje parlamenti slika raspoloženja i ratnih nada u tom trenutku — kod nas zrcale se u parlamentarnim događajima sva pitanja i nade cijelog

urešena cvijećem — naši mili Istrančiči zapremiše prve četiri klupe, neki njihovi saučenici posjedaše otraga, a u okolo poredaše se brojno građanstvo.

Pošto je g. ravnatelj upravo na nas nekoliko srdačnih riječi, digoh se i ja, da uzvratim pozdrav.

„Kad sam polazio iz kuće“, rekao sam medju ostalim, „zamohle su me majke ove dječice, da vam izručim njihove pozdrave. Dok su mi to govorile, u očima su im se cakilje suze, i ja bih bio najvolio pokupiti one suze, da mogu poškopirati njima grobove vaših otaca, koji su vama, braćo, namrtli tako dobro i plemenito srce.“

Onda se okrenuh k djeci. Srce mi zaigralo vi-deći ih onako lijepe, punane i rumene. A kakvi su bili lani, kad su ono k meni dolazili pitajući: — Kad ćemo na put? Suhi bijahu onda, blijedi i gladni...

Takovi bijahu i u dan odlaska. Uspomena na taj dan ostać će urezana u duši mojoj do vijeka. Ja sam je sada iznosio... Na mjestu, gdje staju električna kola, sakupili se oni, naši mali putniči, svaki sa svojim malim bremenom na leđima. Oko njih majke i drugi rođjaci. Prolaznici radoznalo staju i ne miču se napred. Svi gledaju u male putničke i sve nešto mrmlju. U to iznenada zaštopoću na zavojici kola. Dječica bijednu, majke instinktivno pruže prema njima ruke, kao da će ih zaštititi od nečega... Kola stanu. Čini mi se, da još vidim one male ubogare, kako se s mukom penju na voz s onim bremenom na leđima, a za njima majke, dok uokolo svijet odvrće oči i svedjer nešto mrmlje... Kola krenu. U Voloskom treba se prekrati na drugi voz, koji će ih prevesti do željezničke stanice. Taj je voz natlačen — jedva će djeca naći u njemu mjesta. Majke mole i zaklinju, da ih puste s djecom. Ne dadu im, već zavrve na odlazak i kola odjuri. Majke učine, kao da će za njima, ali kao da se u isti mah dosjetiše — sve nagnu k jednoj strani i udare

Kod istarske djece u Sv. Ivanu Zelini.

Otišao sam u Sv. Ivan, da stisnem one dobre i čestite ruke, što su nam našu milu djecu prve prigrlile i na grud privinule. Otišao sam onamo, kao do nek, na kome je, da plati dijeak svoga velikoga duga; — kad tamo — sve se okrenulo: oni me dođuše primiše kao brata, ali je bilo trenutaka, kad bi tkogod mogao da pomisli, kao da su oni naši dužnici, kao da smo mi primili, prehranili, očuvali njihovu djecu, a ne oni našu. Takovi su oni ljudi!

Blaženi ljudi! Blaženi kraj!

Bilo je u nedjelju — na Duhovo. Dan carski. Kao da se cijela krajina topi na suncu — osobito cesta, koja se pred mojim očima na daleko pruža, bijela i svijetla — prava sunčana rijeka. Kuda pogledate — sve sama mekoća i židkost, koja prećazi u krv, u živce, u mozak.

To je vidjeti na konjima, na nama u kočiji, pa i na istom Rusu kočijašu Mišku, koji kanda je sam zaboravio, da je suzanj...

S jedne i s druge strane ceste sočna, jedra zemlja: radost čovjeku i stoci. Samo more žita i drugoga blagosova božjega.

Slavna zemlja! Da bi mi je otkinuti i prenijeti onako zelenu i bujnu dolje k moru, pred kućice onih naših sirotica, što tužno i tjeskobno čekaju glas; hoće li im u Zagrebu primiti još koliko uboge, izglednije djece!

Divan kraj! Ovim istim putem prošli su lani i oni prvi naši mališani. Kao ptice sefice, što ih je nagon samoodržanja odbio od kraja, gdje im je gnijeздо, tako su i oni, naši mali andjelci doletjeli amo, da na toplom srcu naše vrle braće sprovedu, najoštrije i najgrdnije doba, što je ikada prišlo ovaj naš planet.

etvrtak 6. l
dnog život
možda reče
binu i svoje
ad volili Be
no li si pak
dalje. Danas
ne skupine
ispunjenje
njeg Beča!
matureno
ničim sklonu
vema tudji,
ji. To je
novišta za n
persekuciji
ki parlamen
očese pers
taje k tom
da ruska r
čku i Aus
druge stran
stoka. Skri
tralne drža
nas je situ
adu i prov
tili, odakle
sranio se i
rafio). Odat
h, odatie o
a. Vidimo i
bla... Ali j
prijatelja i
visne o situ
to bilo ist
siji popusti
nom više i
kre: padao,
zaln se. A t
va, najaveč
na, jeste sv
tio imade na
bogatstvu
sjektivno bu
odini — za
parlamenta ob
abrozi i sa
tvovanja po
jeloga naroc

U Hrv
ta „Hrvatsk
orske Novin
aše su opasi
enog žestok
izava ništa.
javljamo, na
ma, omalovr
ali i nedoči
oji je bio p
ancima pod
emamo ništa
otrebna i or
jestu. Ne po
obro, da bis
atskih listova
ičkim borba
vih listova
mogo polem

rijekim put
iha — put s
ose, jure, let
abiće. I stig
ijeje, no one
oš da im je
ka navale sv
čekom se kol
mju samo o
povijed; silo
er hoće da b
Straža v...
ppiru se, a k
estu. Otud č
Dječica mašu
giblju se kao
zaglušan glom
nome tunelu.

Teško se
eško. A težak
nije više čuo o
čava kuća. Z
buna suza i o
prve noći k B

Jedna ma
tražilo bi
neka je otišlo.

Onda je
e dobro, i n
veliku muku i
odsutnome —

„I tužne
nad glave dob
vas, dječice
majčin pozdra

dnog života i čekanje sretne budućnosti. Tim možda rečeno, da bi češki narod bio složio svoju binu i svoje sne s bečkim parlamentom. Mi nismo volili Beču, kao što nije ni on volio nas — no li si pak uvijek bili tuđji, ovog puta smo sahalje. Danas nema u češkom narodu — osim neke skupine pojedinaca — stranke, koja bi očekivala ispunjenje čeških zahtjeva od dobre volje srednjeg Beča! Češki se je narod razišao za vazda im naturenom mu ljubavju i ne će se dati nikada ničim skloniti da se k njoj vrati. Mi smo sa tuđji, vema tuđji, naš uzajamni odnošaj ne će više biti isti. To je razvoj i slika parlamenta sa češkog novišta za minulu godinu. Još ne bijahu dovršene persekucije, kad se pred godinu dana zastajao ki parlament — a još nije prošla godina — i već očeše persekucije na novo. Izvanjska situacija nije k tomu razjašnjenje: Tada se pripravljala da ruska revolucija na generalnu navalu na Njemačku i Austriju a Amerika je navijestala napadaj druge strane. Oblaci su se kotrljali sa zapada i s istoka. Skripac je prijetio, da će se spustiti na ratne države kao teška greda... (zaplijenjeno). Tada je situacija okrenuta. Nijemci su pri Petrogradu i provajljaju prema Parizu. Crni su se oblaci sli, odakle su bili došli. Skripac, koji je grozilo, stranio se i protislavenski se šafar prijetgnuo (zaraflo). Odatle današnje persekucije i svenjemački h, odatle oktroj i neograničenost njemačkih naroda. Vidimo i čujemo izravno, kako rastu njemačka bla... Ali je nešto veselo moramo kazati na unslov prijateljstva i vječiti: Naši snovi i težnje nisu bile vane o situaciji na bojištu ili u inozemstvu. Kad to bilo istina, morali bismo bili iza raspada u svijet popustiti od svojih zahtjeva i popuštati svakim nom više i više. Ali kakogod je u Rusiji nacijona ni kre: padao, tako je češka samosvijest naša rasla i zala se. A ta naša samosvijest čvrsta i nepokoleva, najsvetanijim prisegama i trenutna posveena, jeste sva naša snaga i naša budućnost. Kakav bio imade na tom našem najdražem narodnom blagu bogatstvu godina bečkog parlamenta, kazat će objektivno buduća istorija. Sigurno je, da u minuloj odini — za razliku od prošlih godina — iz bečkog rlamenta otišlo je u zemlje i duše češke mnogo abrosti i samosvijesti i da svjest čast i dužnost vovanja postala je napokon radosnim imečkom jeloga naroda.

U Hrvatsku, „Hrvatska Država“ hoće da za „Hrvatski List“, zašto uzimlje u zaštitu „Prilorske Novine“. Nastojat ćemo, da odgovorimo. Naše su opaske išle „Hrvatskoj Državi“ glavno rudi jenog žestokog načina pisanja. Žestinom se ne pozivava ništa. To je stari naš grljeh, da žestoko raspravljamo, nabacujući se uvredama, prezirnim riječima, omalovažavanjem. Mi smo isto tako konstatovali i nedohtni žestoki napadaj, pa makar opravdan, koji je bio pripoeen u „Novostima“ proti Starčevićima pod naslovom: „Što nas od njih dijele?“ — nemamo ništa proti „Hrvatskoj Državi“. Bila je potrebna i ona, i ujezlio je pisanje mnogo puta na jestu. Ne poznamo takodjer prilika u Hrvatskoj tako dobro, da bismo se mogli mičešati u polemiku hrvatskih listova pri izborima, pri biranju metoda u političkim borbama itd. No jedno smo morali iz pisanja tih listova ustanoviti: Da se mnogo raspravlja, mnogo polemizuje, mnogo govori o „Hrvatskoj Državi“, mnogo piše o mentalitetu i suviše govori o onome što dijele pojedince i krajeve jedne od drugih. Morali smo ustanoviti da je i rad „Hrvatske Države“ i Starčevićanaca, kao i ostalih ostao pri polemizovanju i debatovanju. Morali smo nažalost ustanoviti, da je „Hrvatski List“ u Pulli vema još list, vema nesavremen, ali da je glasilo Starčevićanaca, „Hrvatska Država“, još lošija, još nesavremenija. Morali smo dalje ustanoviti, da nema ni ovdje ni u Hrvatskoj nikakvog rada sa strane nijedne stranke, jedino uz razliku, što je nama ovdje i disanje sapeto, dok u Hrvatskoj vlada ipak narodna vlada. A baš pri „Primorskim Novinama“ našli smo nešto od onoga, što nismo našli ni pri jednom hrvatskom dnevniku, sistematski razborit rad, lijepo i trijezno pisanje, uza sve to, što su i „Primorske Novine“, „Hrvatska Država“, „Glas“, „Riječ“, „Novosti“, „Novine“, „Hrvatski List“ i sve ostale hrvatske novine dažeko od toga, da bi bile, ono, što su slovenski ili recimo, češki listovi. Urednicima „Hrvatske Države“ i svih naših listova kaošto i našim političarima, koji odlikuju svojom žestinom, preporučamo „Političke spise“ majstora žurnalistike, Karla Havličeka. Izdao ih je J. Laichter, Praga, Vinohrady. — Molimo ujedno, da nam se taj savjet ne zamjeri, te da se ga shvati kao posljedicu naše dobre volje. Urednici hrvatskih listova, držimo, nisu zreli danas još, da vode narod i da ga bude, jer sami većinom nisu još probudjeni. — Bez zamjere.

Dnevne vijesti.
„Hrvatskoj“, kao naš odgovor. Ludovanje je svakako najblaža riječ, kojom bi se moglo okrstiti rad austrijskih listova, u kojima državni odvjetnik, austrijski državni odvjetnik, ne nalazi nikad uzroka, da nešto zaplijeni, budući da je danas u Austriji njemačko veleizdajstvo patrijotsko, dok je naš patrijotizam veleizdajnički. Među najgore svenjemačke listove spada zvijersko glasilo „Ostdeutsche Rundschau“, prvijenče poznatog krvožednog Wolfa. Otvoreno, besramno pozivlje pod naslovom: „Ili — ili, gospodine državni odvjetniče!“ neka se pomilovanog Kramarža i drugove njegove opet završi, neka se izvrši ono, što tobože zahtjevaju zakoni, koji ne bi smjeli biti samo „krpa papira“. Ali zaboravlja pri tom to glasilo austrijskih krvoloka, da kad ne bi zakoni u Austriji bili samo „krpa papira“, te kad bi se u istinu vršili, morali bi to u prvom redu osjetiti izdajnički Sventjemci, koji su sve prije nego Austrijanci i dobri državljani. Isti list donosi izvještaj sa neke svenjemačke skupštine, na kojoj je govorio i jedan poslanik, dr. Wichtl, koji je naveo „uzroke rata“: Engleska trgovačka zavist, Francuska ideja revanša, nastojanje Rusije doprijeti do mora, želja Jugoslavena za velikom Srbijom i težnja Čeha za samostalnom vlastitom češkoslovačkom državom. Poslanik je Kraus rekao: „Čest hoće iz političkih i nacionalnih razloga propast države, oni hoće nje u propast i raspad. Proti neprijateljima države, unutra ili vani, jeste samo jedan put za otimanje živežnih sredstava, a to je onaj, koji su upotrebili Nijemci i kasnije Austrijanci u Ukrajini: Njemačke čete moraju uz isključenje sudjelovanja čeških činovnika provale u češku Češku, (Tschschischobmen!), milom ili silom, i zaplijeniti pravodobno zalihe... To bi bio naš odgovor na bilješku u frankovačkom glasilu proti pisanju našeg lista. Frankovci naime optužuju nas isto onako, kao i gore spomenuti nejudski huškači, s kojima se oni slažu i u svemu suglase. Samo što su Nijemci u toliko stalniji značaj, što zahtjevaju, da provale u Češku njemačka vojska, dakle njihovi rođaci, dok Frankovci zahtjevaju, da provale u Hrvatsku mađarske čete, dakle mongoli, koji bi imali zatrljeti svakog, koji ne bi bio po čudi njima i Frankovcima. — U ostalom, ne žalost nas, što nas frankovačko glasilu — taj zao duh hrvatskog naroda — kuđi.

Domaće vijesti.

Prigodom sretnog oporavka gosp. o. kr. tvrdjavnog komesara baruna Hohenbruck polaze u korist „Dječjeg doma“ u Pulli: žensko namješteničko osoblje na poglavarstvu K 50 —, Dominik Benussi K 35 —, Lacko Križ K 35 — i Jos. Krm-potić K 50.

Glasovima „Matice Hrvatske“ javljamo, da su stigle knjige za god. 1917. (III. kolo). Te ih se može podignuti u upravi lista u ulici Cenide br. 2 prizemno, u svaki radni dan od 5—7 sati popodne.

Ponovno otvorenje brzojavne službe sa Rusijom. Službeno se saopćuje: Brzojavna je služba za ratne zarobljenike sa Rusijom ponovno otvorena. Taksa stoji sa svaku taksiranu riječ i K. Brzojavi moraju biti sastavljeni u njemačkom ili francuskom jeziku. Pripušteni su takodjer brzojavi sa plaćenim odgovorom.

Opće odredbe u pogledu brzojavne službe ratnih zarobljenika. Brzojave za ratne zarobljenike treba predati u uredu pošte. I za brzojave postoji osnovno pravilo nalme, da adresa mora biti tačna i potpuna. Tekst brzojava mora počimati riječima: „prisonnier guerre“ (za Rusiju, Francuskom itd.) ili: „prigionierro guerra“ (za Italiju). Rijetki je slučaj, da odgovor na brzojav iz Rusije stigne prije nekoliko tjedana, a često i više. U slučaju kad bi odgovor zakasnio ili nopoče ne bi došao, ne treba se uznemirivati, jer postoji sada mogućnost, da se dotični ratni zarobljenik nalazi na povratku u domovinu. Kratki brzojav sa plaćenim odgovorom stoji za Rusiju po prilici 20 K, a za Italiju od 8 do 10 K. — Kotarski zastupnik: Malabotich v. r.

Podpisujte ratni zajam!!

Na to su mi djeca proplakala, a meni je bilo žao njihovih suza, pa sam se odmah prekinuo.

Pošto je na to mala Darinka Ryšavay baš lijepo krasnoslovila pjesmu „Rodu o jeziku“ g. učitelj pozva djecu, da zapjevaju: Bože živi, blagoslovi! Ali kad su pjevajući došli do mjesta:

Kad smo jednog oca sini, I jednu nam majku daj —

tada je i mene obuzelo nešto, stalo da me golica u grlu, oči mi i usne zadržtaše i ja se okrenuh na stranu, da djeca ne vide...

Još se nsko vrijeme zadržah u školi. Na moje pitanje: — Bi li se radi vratiti kući? odgovoriše mi svi kao jedan: — Nel Pa doista: njim je tu tako dobro, imadu svega u izobilju, dok kod kuće, dolje kraj mora... Znađu oni, kako je tamno. Zlo i napopako!

Porazgovorih se i s njihovim vevrijednim učiteljicama i učiteljima i s gosp. dekanom. Srdačno im zahvalih na brizi i požrtvovnom nastojanju oko sreće i napretka naše djece. Po tom se oprostih i u pratnji prijatelja moga i naših malšana, kot. liječnika gosp. dra. Trbojevića zaredah po bližnjim kućama, da onim dobrim ljudima posebice zahvalim na dobroti, što je iskazuju našim malim emigrantima. Kod odličnoga našega prijatelja g. Franje Antolkovića, našao sam malu Milku Frlan iz Kastva. Bila je vrlo sabašna, kad je stigla u Sv. Ivan. Tu se lijepo oporavila, ali je još uvijek nježna, na nemalu žalost njenih predobrih gospodara, koji joj daju sama tečna i izabrana jela, jer bi htjeli, da bude i ona onako ugojena, kaošto su gotovo sva ostala djeca. Ali djevojčica je i ovako vrlo zadovoljna.

— Ja sam bila i prije uvijek saba, tužila mi se ona i bolesna. Jednom su svi mislili, da ću umrijeti. Već su mi i svjećicu palili — i molili se za me, da se ne mučim... Ali mi se Bog smilovao — ostala

živ — a odkad sam ovamo došla, baš mi je dobro — a gospodin mi je doktor obećao, da će mi, kad podje u Zagreb, donijeti jedan vrlo dobar lijek, i ja ću onda biti jako zdrava... I još je govorila sve tako miho — a ja sam je slušao i slušao.

Osim male Milke, u Sv. Ivanu smješteno je još sedmero djece i to: dvojica (braća Bačići, Karlo i Franjo, poznat cijelomu mjestu pod imenom „Kapitan“) kod g. Nikole Antolkovića, dvoje kod g. J. Sikore, trgovca, po jedno u gg. Petra Javora, kr. kot. pristava, Dragutina Kelemana, kr. kot. veterinara, Mirka Žiljaka, gostioničara. Ja sam svim tim plemenitim dušama posebice zahvalio na njihovoj velikoj dobroći.

Poslije podne odvezosmo se u bližnja dva sela, gdje su smještena ostala naša djeca. Prvo nas je g. dr. Trbojević s gospodjom i s „anđjelom čuvarom“ naših malenih, gđjom. učiteljicom Mirkom pl. Šošarićevom.

U selu Blaževdolu posjetismo naše vrijedne i čestite ljude: Josipa, Marka i Nikožu Fučkana, a u Biškupcu Ivana Ivekovića, Miška Skrijaka, Franju Lanovića i moga pobratima Stjepana Zajeca. Sami ugledni seljaci, prave hrvatske korenike. Svatko od njih ima po jedno naše dijete.

Najprije će vam pasti u oko čistoća njihovih domova. Sve je u njih bijelo. Vidio sam i jednu staricu. Ruho je na njoj snježano, a i lice joj je sasvim bijelo i ruke, kao da ih je sva krv odbjegli. Na mjesečni pričinu mi se ona kao kakva bijela prikaza s onoga svijeta. Prva pristupi k njoj gospodja supruga našega doktora, živo je prihvatila za obje ruke i klikne: — Dobar večer, majko!...

Starica se trže, činilo se, kao da se sav život u njoj potresao do korijena, upale oči zablijesuše na čas, bijelu kožu na licu podbilo nešto živo i rumeno,

trijekim putem, što vodi do stanice. Sunce žeže, pali, lha — put strm, tegoban, ali one, kao da ih kriha ose, jure, lete, da još jednom vide svoje tužne go-biće. I stigle su na vrijeme. Ali i tu treba da se lijele, no one nemaju snage, da se od njih otrgnu. Još da im je samo do Rijeke s dječom... U tren oka navale sve za njima u željeznička kola. Na riječkom se kolodvoru zametnuća prava bitka. Na peron mliju samo oni, koji putuju, no one ne mare za zapovijed; silom se probiju van do željezničkih kola, jer hoće da budu djeci blizu sve do posljednjega časa. Straža v... grozi se, tjera, gura, one se ne daju, opiru se, a kad više ne mogu, kao strijele se začete na dvor i jure prema mjestu, gdje će vlak preseći rjeću. Otud će ih još jednom vidjeti... Vlak dojuri. Dječica mašu rubčićima, majke pružaju ruke, nabijlju se kao da će za njima, — ali vlak projuri uz zaglušan gromot, oštro zažviždi i izgubi se u tamnome tunelu.

Teško se odkidale majke od djece svoje, vrlo teško. A težak je bio i njihov povratak kući. Tu se nije više čuo onaj glasić, od kojega je prije odzvanjala čitava kuća. Zamuknuo — izgubio se. A teška je i puna suza i ona molitva, što je uboga mati slala one prve noći k Bogu, da joj obrani i očuva dijete...

Jedna mala utjeha: da je dijete ostalo kod nje tražilo bi večeru, a u kući ni zaogaja... Za to neka je otišlo, nek mu Bog bude u pomoći!

Onda je stiglo prvo pismo: dijete javlja, da mu je dobro, i majci odlanu'o — lakše podnosi svoju veliku muku i bijedu, kad zna, da je barem onome odsutnome — dobro.

„I tužne majke, rekoh, sazivlju blagoslov božji nad glave dobroćinitelja svoje djece, one blagoslivlju vas, dječice i po meni vam šalju ljep, srdačan majčin pozdrav...“

cijena u Ugarskoj traži odštetu u Austriji te pro-
uzrokuje na ovaj način prilične smutnje. Medjutim
nije vjerojatno, da bi ministar Unkelhäuser u ovoj
stvari uspio u korist ugarske vlade.

Književnici za siromašnu djecu. Na inicijativu
uredništva „Književnog Juga“ sa Ivom Vojnovićem
i Tugomirom Alaupovićem na čelu sastali su se u
subotu izaslanici društva „Hrv. književnika“, „Matice
Hrvatske“, „Hrvatske Njive“, „Griča“ i „Književnog
Juga“ da se dogovore o načinu, kako da se i knji-
ževnici hrvatski, srpski i slovenski pridruže općoj
akciji, za pripomoć siromašne djece iz jugoslavenskih
krajeva, pa je jednoglasno bilo zaključeno izdati
jedan veliki književni almanah, u velikoj nakladi,
čiji bi čist prihod bio namijenjen u korist djece.
Našlo se je načina, kako da troškovi za almanah
budu izvanredno neznatni, pa da tako ta akcija
urodi obilatom darom djece. Izabrao se je i odbor,
koji će čim prije upravititi književnicima poziv, te
urediti i izdati almanah.

Banfield u tršćanskoj bolnici. Najbolji austrijski
vojni avijatičar, Banfield, bio je, kako javlja „Slo-
venski Narod“, ranjen, kad je prošlih dana prog-
njao talijanske ljetače. Banfield se sada nalazi u
tršćanskoj bolnici.

I Estonske i Livonske se oslobadaju. Po-
znato je, kako su sastavljeni oni „landrati“ u Es-
tonskoj, Livonskoj i ostalim oslobođenim pokra-
jinama bivšeg ruskog carstva, koji su se izrekli za
personalnu uniju, s njemačkim carem, ili saskim
kraljem itd. Ovo se oslobodjivanje naroda prova-
dja sada punom parom i eto novog prizora u toj
novodobnoj božanstvenoj komediji: Dne 13. svib-
nja upravili su državnom kancelaru grofu Hertlingu
molbu gospoda barua Dollinghausena kao vodja li-
vonske i estonske deputacije, pl. Strk, zastupnik
Livonske i pl. Brewenau kao zastupnik Estonske,
neka bi dostavio ovdješnjem ovlaštenom predstavi-
niku ruske republike gosp. Joffeu, proglašenje ne-
zavisnosti zemalja Livonske i Estonske. Joffe otklo-
nio je da primi direktno iz ruku spomenute gos-
pode tu izjavu, ali se je izjavio spremnim primiti
spis, ako mu se preda kroz njemački ured. Na to
je državni kancelar udovoljio od zastupnika Livon-
ske i Estonske izraženoj molbi, te je odaslao iz-
javu nezavisnosti kroz vanjski ured gospodinu
Joffeu. U ovoj noći na vladu ruske socijalističke
federativne sovjetske republike u Moskvi upozor-
uje se na zaključke, prihvaćene dne 9. i 10. svib-
nja u Rigi na skupštini Estonaca, i Livonaca, te se
izražava nada, da se pučanstvo Livonske i Estonske
izjavom svojih predstavnika služi pravom slobodno

određivati svoju sudbinu, te da je izvršilo svoje
odcijepjenje od Rusije. — Sve hoće da se oslo-
bodi od Rusije i boljševika i sve želi sreću pru-
skog sistema. Bilo sretno!

**Djaci i vojnici ne smiju na koncerte čeških
umjetnika u Šibeniku.** Splitsko „Naše Jedinstvo“
javlja: Iz Šibenika primamo, da na koncertu gdje.
Olge Borove-Volouškove nijesu smjeli djaci a nad-
ležna vlast nije dozvolila ni vojnicima. Pred vratima
su organi vojne i političke vlasti strogo nadzirali,
da ne bi tko od ovih ušao u kazalište. Kazalište je
bilo puno. Umjetnici je darovana kita cvijeća.
Umjetnici i umjetniku g. Jeremiašu oduševljeno se
klicalo, a ovacije trajale su iza polnoći.

**Talijanski socijalista Pittoni protiv Jugoslave-
nima.** Pittoni, poznati zastupnik talijanskih socija-
lista na carevinskom vijeću, napisao je u „Lavo-
ratoru“ članak, u kojem veli, da se austrijski Tali-
jani mogu lakše sporazumiti s Nijemcima, nego li
s Jugoslavenima. Talijani, prema tomu, pozivlju u
pomoć Nijemce, da ih izbave od slavenske opas-
nosti. Nemoćni, neuki, omraženi ščavo Talijanima
je opasniji od dobro organizovanog, dobro oruža-
nog i dobro opskrbljenog Nijemca, koji hoće da
se na more probije. — Konstantujemo.

Poruke iz uredništva.

Hrvat. Ne ide ovo onom Hrvat, koji mar-
ljivo šalje članke i vijesti našem listu, već onom
nepotpisanome Hrvat, koji nam iz Zagreba šalje
dopisnicu. Loš je Hrvat i još lošiji čovjek, kad
nema toliko odvažnosti i poštene svijesti, da se
podpiše i da preuzme odgovornost za ono, što
napíše i pošalje u svijet. Takovi su ljudi opak
element, pa makar se oni potpisivali ljepim ime-
nom: Hrvat.

Javna zahvala.

Prigodom smrti nezaboravnog ml supruga, pok.
Ivana Načinović
primih svu silu izraza sućuti; buduć mi je nemo-
guće svakomu posebice odgovoriti, to se ovim
putem svima najsrdnije zahvaljujem.
Kršan, dne 3. lipnja 1918.

Romana Načinović
udova nadučitelja.

POZIV

na XIV. redovitu godišnju glavnu skupštinu
„Lovranskog društva za štednju i zajmove“
registrane zadruge na ograničeno jamče

koja će se držati dne 23. junija 1918., u 10
prije podne, u društvenoj pisarni, sa slijedećim

dnevnim redom:

- 1. Čitanje zapisnika lanijske glavne skupštine
- 2. Izvješće ravnateljstva
- 3. Izvješće nadzornog odbora
- 4. Izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i društvenog suda.
- 5. Zaključak glede nprorabe čistog dobitka.
- 6. Slučajnosti.

Godišnji računi (za god. 1917.) stoje zad-
garom na uvid u društvenoj pisarni.
Lovran, dne 2. junija 1918.

Ravnateljstvo

Mali oglasnik

KINO CRVENOG KRIŽA

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Prelom vjernosti.

Igrokaz u 5 čina.

Početak: 3—, 4-40 i 6-20.

Ulazne cijene za ovaj film

I. mjesto K1'20; II. mjesto 40h

Ući se može kod svake slike.

Ravnateljstvo si pridržuje pravo

promijeniti raspored.

Rabljeni čepovi

od pluta
mogu se prodati u ulici S
rija br. 81.

U trgovini poku

stva, Fil. Barbalić

u Šibenskoj ulici,

prodaje se novo pripje

— **pokuštvo.** —

Kupujem svaku količinu

bačava

od vina, petroleja, ulja itd

Ponude na Berthold Neuma

Zagreb.

Razredna lutrija. 1. razreda

10. razredne lutrije mogu se dobiti u Pu
kod tvrtke Jos. Krmpotić, trg Custoza, ulic
Fran Ferdinanda br. 3.

ZIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA U TRSTU, Via Ponte Rosso 7. Vlastita palača.

Dionička glavica: K 100,000.000.— Prituče: K 32,500.000.—

Obavlja sve bankovne, burzovne i mjenjačne poslove najkulantnije.

Brzojav: Živnostenska-Trst. CENTRALA U PRAGU UTEMELJENA 1868. Telefoni br.: 2157, 1078, 1089.

PODRUŽNICE: Beč, Brno, Budajovio, Frlotek-Mlotek, Karlebad, Král, Hradeo, Iglava, Klatovy, Kolln, Krakow, Lwów, Melnik, Mor.-Ostrava, Olomuo, Pardubio, Plsek, Plzenj, Preatojov, Ralokenberg i Tábor.

ona se sva kao preobrazila. One tri riječi, bolje reći
— onaj jedini usklik: majko! — razbudio je u
stariji onaj već davno uspavani srh... I više nego ži
sam usklik — ton, kojim je bio izrečen, ton, što zam-
nosi na neku prastaru, a ipak sreću tako blisku
pjesan...

— Kako vi to, gospodjo? — upitah zadivljeno.
Gospodja me nije u prvi mah razumjela; kad
joj objasnih, reče mi:

— Ne znam kakvo je čudo u tome, ali jedno
vam mogu reći: ja volim ovakove ljude;
i oduvijek sam ih voljela...

Takav je i on, mo jdoktor. — — — I još ih
ima takovih u onom blaženom kraju.

Meni je milo, da naša djeca i to vide. U životu
čut će mnogo pripovijedati o demokratizmu, pa je
dobro, da već sada nauče, kako je svaki demokra-
tizam, u kome nema prave i istinske, upravo korenite
ljubavi — tek puko gumljenje i prostaki nedostojna,
u našem javnom i privatnom životu našalost dosti
obična laž.

Kod vrijednoga Ivana Ivekovića, mlinara u Biš-
kupcu, našao sam maloga Nevenka, sina moga pok.
prijatelja, učitelja Vinka Rubeše, koga je smrt pre-
rano ugrabila narodu našem. Lijep dečko, nešto
vragoljast, a mi je plačući obećao, da će biti dobar,
a tko da mu ne vjeruje? Sestra Milojka smještena je
kod gosp. veterinara — ona je pak pravi, mali an-
đelak. Sjerni nezaboravnog narodnog pregaoca bit
će milo, što mu djeca u ovim teškim časovima ne
sradaju. Mali Savo Trdić iz Lignja pun je i okrugao,
njega mi svi pohvališe, a tako i svu drugu djecu:
braću Jordana, maku Tancabel, Milicu Frlan i ma-
loga Laginju.

Mali Frane Marinić mišjenče je našega kre-
njaka i rodoljuba Nikoše Fučkana. U toj vrijednoj
kući može naš mali Lovranac da nauči, kako zemlja

radnja zdravljem, zdravije veseljem a jedno i drugo i
treće neprolaznim bogatstvom. U onoj domoćubnoj
porodici naš će Frane okreptiti ne samo tijelo već će
kao i druga djeca u Sv. Ivanu ojačati srce i dušu,
tako da će, kad se jednoga dana vrati kući u Lovran,
biti prvi među prvima. Kod moga pobratima Ste-
feka (Stjepana Zajeca) našao sam maloga Romana
Šepića. Našao sam ga s bratom Marjanom, koji mu
je u taj dan došao u posjete. Mali je Roman bio nešto
obolilo, ali se je sada lijepo oporavio. I taj naš mališ
ima sreće, jer je došao u dobru i valjanu školu.
Njegov hranitelj na glasu je kao vanredno čestit i
bistrouman čovjek. Kao iskrene vrcaju mu iz govora
lijepe i zdrave miši, zgodne uporedbe i druge ne-
tražene figure. Reći će tkogod: šteta, te nije izučio
više škole! Nikakva šteta! Zdrava narodna mudrost,
kojoj se mi i danas divimo, nije izišla ni iz gimnazije
ni iz universiteta, već iz anonimne narodne duše. Skola
nam je donijela iz ljudjine dosta štetonosnih i po-
gubnih bakcila i još nas i danas njima natrunjuje.
Ostavimo zdravom, nikakvim — „izmima“ nezara-
ženom narodnom duhu, da i on dolazi do izražaja.
Štefek je danas dika svoje seljačke braće — a i nama
bi mnogima mogao biti u koječem učiteljem.

Vidio sam njegovu stoku — njegov ponos!
Vidio sam njegove gospodarske sprave i pozvao
djecu i uputio ih, da svakome stroju, svakome alatu
zapamte ime, da budu mogli pričati kod kuće, kako
osim motike, lopate i strpače ima još i drugoga
orudja, što ga zemlja treba.

Zavirili smo i u pivčicu. Moj Štefek nije po
zanatu bačvar, ali bačve, što ih je svojim rukama sa-
djelao, zavrijedjuju, da budu nagradjene prvom na-
gradom.

On nije ni zidar po zanatu, ali se svak divi nje-
govoj kući, što ju je podigao većim dijelom sam
svojom mukom. Kuća se i našem malomu Romanu

uvećike svidja. Našao joj je samo jednu jedinu po
grješku.

— Vaša je kuća baš lijepa, rekao je on jednoga
dne svome hranitelju, ali zašto je niste sagradili dolje
na moru?

Mali je Roman volosko dijete, na moru odnji
hano, pa mu je jadnome teško bez one nemirne na-
pasti sinje. Poznam ja tu mukul!

Već je bilo dobro unoćalo, kad smo se oprostili
s onim predobrim ljudima. Opet smo se penjali na
brijeg natopljen sjajnom mjesecinom. Bilo mi je ne-
kako milo i lako pri duši. Sad će eto i djeca na-
počinak. Tko ima od njih majku, snivat će o njoj;
moj Roman nema ni oca ni majke — on će snivat
o moru, o valovima, što se doje u Crnikovici visoko
dižu, ali on ih se ne boji, već gazi do koljena u vodu
ide u susret onim najvećima, pa kad im je blizu —
okrene im ledja i bježi, a oni, valovi, za njime pri-
jeteži i hućeci, no on im izmakne, a oni se kao od-
srđbe razbiju do njegovih nogu i rasprše se u ne-
moćnu pjenu. A on počikuje od radosti i sve rukama
plješće.

... Djeca u san, a ja u mjesto, gdje nas je ču-
kalo drago i srdačno društvo. Meni je u krugu onih
dobrih ljudi bilo, kao da sam eva i sam postao dijete
a oni me primili pod svoje okrilje kao i drugu djecu
našu. Milo mi je bilo i lako među njima, kao da
mi je nekamo ispao onaj teški kamen, što mi već
pune četiri godine srce tiši. Jedno dijete, što je iz
Bosne došlo na prehranu u Srijem, na pitanje, kako
mu je sada ondje, odgovorio je: Ama kao na sreću
majke...

Da me tko pita, kako mi je bilo one večeri,
rekao bih mu i ja:

— Kao na sreću majke...
— Sveti Ivane! Sveti Ivane! mila i lijepa uspo-
mena moja!
Viktor Car Emin.

pojedini
ENA lista: U pretplati
stavu god. K 48—,
polugodište K 24—,
mjesечно K 12—, mje-
sno K 4—, u malopro-
ji 16 fl. pojedini broj.
ILASI primaju se u
pravi lista trg Custoza 1

odina iv.

zlijvanje noš
SI

Dosad imade preš
stre, Slovenije, Da
a su našla gostofj
aj, našim ubogim
ha u bratakoj Hrv
u, ravnom Banatu
te, jer danomice
ce iz svih krajeva
Plodne i bogate
maju našu gladnu
črnu i bijednim
iranjem uslijed nes
lo za zblizenje naš
etan rad urodit će s

Naš narod u om
bivo primaju našu
lo osjeća sa strada
lo pomogao i fak
že. Pokazuje time s
te, svoju krasnu duš
adajućem bratu, koj
bi mnogi drugi na
tguće kod naroda
tuturam, sa organiz
bro stojećim seljaš
ce mlike braće naše
može biti narod
nsan, dobar... A d

I Istra naša ima
koljko tisuća sirotn
bramo, htjeti ne htj
puštena Istra. Bez
nih ljudi, bez dob
ne, bez prosvjete, l
ja je dosad radjal
etni, mogli su si
je iskorišćivao, cr
navidilo, prezirao. I
Hrvatsku, prate ga
de, da će naći žudi
poznalo, kako je o
ima pod svoje ok
djaka, na koga smo
boravili. Želimo, d
rva'sku, osvijeste t
znati, da nešto zb
aki drugi, dapače b
emo u sebi ono, što
Nijemci, a to je
ensko srce.

Kako pak živu
Odgovor se m
vakako mnogo bol
rašnim vremenima
ajka teško daje sv
eteta samo ona i s
dijete onako, kao c
tan i razumljiv, da
otara piao roditelj
m uteći i doći kući
zburilo, jer svaki je
a se s djecom tam
lo tako. Dječak je
nj nije brinuo, ka
jeu ni brinu ni ne
va razreda pučke š
ozor nego roditelji,
onaj je dječak bio
obodno plice i ribe
ade, penjači se po t
o 15. godiine naučio
a novom mjestu, g
oće natrag kući, ho
obodan pa makar n
Ali tu imadu r
dijete se ne umije tr
ožaju, ali tu mora da
ude jača od škodljiv

Djeca tamo nisu
posposena. Ti pohad
akov zanat, djevojčić
d. Skolu pohadja: o
sada poradilo, da
djeca živu tamo i pu
vdješnjih roditelja, k
ne opskrbe dobrim c
rine za odijelo i ob
Zagrebu, no svakak
a u koliko je moguć

Transport djece i
Vog mjeseca. — Ro
do 12 godina u upr
opodne u ulici Cent
gimnaciju i naznan